XLV :-
485

OpCARD

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Dp 304 .500-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL

0010-75640322
0000103873?
XLV 485

NADPADA KRAMA

Het Huwelijk van Nadpada.

Wajang - Wong - Voorstelling, gegeven in de Mangkoenagaran bij gelegenheid van het 12½ jarig jubileum als Hoofd van het Mangkoenagorosche Huis

van Kangdjeng Goesti Pangeran Adipati Ario

MANGKOENAGORO VII.

Dinsdag 4 September 1928 — Slasa Kliwon 19 Moeloed Alip 1859.

———◇———

Het tooneelspel Nadpada Krama is ontleend aan de Poestaka Radja Wasana, het Koningen - Boek van de laatste Hindoe - Javaansche periode, een samenvatting gemaakt door of in den geest van Raden Ngabei Ranggawarsita van de Wajang Wasana, het Eind - Tooneel.

De Wajang Wasana omvat die tooneelspelen, welke de geschiedenis der Javaansche Vorsten van Praboe Djaja Lengkara van Mendang Kamoelan af tot de invoering van den Islam heeten voor te stellen. Zij vereenigt dus Wajang Gedog en Wajang Klitik, welke het Kedirische en het Madjapahitsche tijdperk behandelen, in zich.

Het tooneelspel Nadpada Krama zou behooren tot de Wajang Gedog, daar het speelt in den tijd, dat de Kadirische Vorsten overzeesche oorlogen voerden met Vorsten van andere eilanden van den Archipel. Dat er eens zulk een tijd geweest is, is reeds gebleken uit de weinige historisch - wetenschappelijk betrouwbare gegevens, die wij bezitten omtrent de oudere Javaansche geschiedenis. Omtrent de bijzonderheden, vermeld in dit tooneelspel, zwijgt de historie echter.

———◇———

KON. BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

Tekst van de Lakon
NADPADA KRAMA
uit de Poestaka Radja Wasana.

Ie. Bedrijf
In de Audiëntiehal van het Vorstenverblijf van Tarnité (Ternate.)

Melodie: Ladrang Sembawa.)

1. De Rijksbestuurder Aria Endra Koemoekoes treedt binnen gevolgd door:
2. Aria Kendajakan, 's Vorsten Broeder en Legeraanvoerder,
3. Raden Karna en
4. Raden Moerda, Zoons van den Vorst, en
5. Kraèng Gongsor,
6. Kraèng Kendrik,
7. Kraèng Poerbajoenoes,
8. Kraèng Mabélah,
9. Kraèng Malébah,
10. Kraèng Sarigojang, Rijksgrooten.

Als zij gezeten zijn, treedt ook de Vorst van Tarnité, Kalana Praboe Geniara, gevolgd door Praboe Mandardjit, Vorst van Mandar, en zijn vrouwelijk gevolg binnen.

De Rijksbestuurder en de Rijksgrooten brengen hem de verschuldigde hulde.

Daarna komt het gesprek op den eisch, gesteld door 's Vorsten Dochter als voorwaarde voor het verwerven van haar hand. Die eisch is, dat een bevredigend antwoord wordt gegeven op zekere vragen. Die vragen zijn aan verschillende Vorsten toegezonden.

Patih Endra Koemoekoes meldt vernomen te hebben, dat er Vorsten zijn, die uit wraak Tarnité zouden komen belegeren, wanneer bleek, dat het door hen gegeven antwoord niet zou worden aangenomen.

De Vorst voelt zich hierom bekommerd en vraagt, wie van de onderhoorige Vorsten verschenen zijn. Hierop antwoord Patih Endra Koemoekoes, dat de Vorsten van Toewadjoek, Toewasak, Parang - Goewa, Bima en Toewaga aanwezig zijn. Verder heeft men eenige leden van het Vorstengeslacht van Djanggala opgemerkt, die blijkbaar met een zending zijn belast.*

Deze hebben zich gelegerd even buiten de stad, welke legerplaats zij hebben genoemd Poerwanggana. Hoofd van het Gezantschap is Aria Singa Bradjanata.

(Melodie : Plajon Lima.)

Op dat oogenblik wordt het gesprek onderbroken door de komst van Aria Tandanagara, de Rijksbestuurder van Djanggala, vergezeld van Toemenggoeng Adiredja en Toemenggoeng Wirapraba. Hij overhandigt een brief aan den Vorst van Tarnité, waarbij Aria Singa Bradjanata zich in 's Vorsten gunst aanbeveelt en meldt, dat hij de opdracht heeft van Praboe Soerjawisesa, den Vorst van Djanggala, om een aanzoek te doen voor zijn zwager Aria Koesoemadilaga, die bestemd is over Bali te regeeren, naar de hand van de Dochter van Tarnité 's Vorst. Van de verbintenis met Tarnité 's Vorstendochter verwacht Praboe Soerjawisesa groote voorspoed en zegen voor zijn zwagers regeering over Bali.

Het anwoord van den Vorst van Tarnité is de overhandiging van de vragen van zijn Dochter Dewi Moerdaningsih. Daarbij stelt hij zelf bovendien nog tot voorwaarde voor zijn toestemming in het huwelijk de verdelging van de vijanden, die Tarnité waarschijnlijk zullen komen belegeren.

Aria Tandanagara en zijn gevolg gaan nu heen. Vorst Kalana Geniara geeft last aan Aria Kendajakan om vier legerhoofden met hun voetvolk uit te zenden om de zwakke punten der stad te bewaken ter voorkoming van overrompeling.

---

* Djanggala was de naam van een Vorstendom gelegen in de tegenwoordige Residenties Kediri, Soerabaja, en Pasoeroehan, dat in de Kadirischen tijd van de Javaansche geschiedenis veel genoemd wordt.

(Melodie : Plajon Lima.)

Hierna keert Vorst Geniara terug naar de binnenvertrekken van den Kadaton met hetzelfde gevolg als waarmee hij verschenen is.

(Melodie : Kebo Giro.)

Aria Kedajakan geeft gevolg aan 's Vorsten opdracht en geeft bevel aan het Boegineesche krijgsvolk zich gereed te houden Daarna vertrekken de legerhoofden.

[Melodie : Plajon lima.]

Aria Kendajakan en Patih Endra Koemoekoes verlaten als laatsten de audientiehal.

2e. Bedrijf

In het legerkamp van den Vorst van Patani buiten de stad Tarnité.

[Melodie : Ladrang Temboeng. Daarna Réna - réna en Mahesa Liwoeng, overgaande in Gèndjong en Eling - éling.]

Sri Kalana Srenggani Poetra, Vorst van Patani, heeft buiten de stad Tarnité zijn legerplaats opgeslagen. Hij heeft daar een samenkomst met de volgende Vorsten :

1. Radja Patjaksioeng van Soekadana,
2. Radja Kalandaroe van Ngampar Trengganoe,
3. Radja Doernawa van Manila,
4. Radja Panderbarang van Djohor,
5. Radja Kalamoerti van Siak, en
6. Radja Troesta van Djambe.

In zijn gevolg bevinden zich de edele krijgslieden :

7. Datoek Djoengkang,
8. Datoek Naroewidja, en
9. Datoek Patakremoes, en de Hoeloebalang's, Bevelhebbers ten oorlog :
10. Daeng Wisangkara,

PERPUSTAKAAN NASIONAL

11. Daeng Danoerdara,
12. Daeng Galingsing,
13. Daeng Harimo,
14. Daeng Paroesah, en
15. Daeng Marewa.

Verder de gidsen:

16. Hanggot
17. Mendali en de narren:
18. Ronggo Tono - tani en
19. Ronggo Tono - tono.

Sri Kalana Srenggani Poetra heeft een hartstochtelijke liefde opgevat voor Dewi Moerdaningsih. Vernomen hebbende dat de Vorst van Tarnité is voorbereid op den strijd en zoo noodig op de hulp van Djanggala kan rekenen, draagt hij, geen beter middel wetende, de drie Datoeks op Dewi Moerdaningsih in het geheim te ontvoeren. Ook geeft hij opdracht aan vier Bevelhebbers om de stad Tarnité aan alle zijden in te sluiten.

(Melodie: Srepeggan Kemoeda, overgaande in Ajak - ajakan Kemoeda.)

Aan dien last wordt voldaan.

(Melodie : Srepeggan Kemoeda.)

Het duurt niet lang of het leger van Patani raakt slaags met het bewakingsleger van Tarnité. Deze strijd eindigt daarmee, dat de krijgslieden van Tarnité teruggedreven worden binnen de stad. De poorten moeten spoedig worden gesloten om het krijgsvolk van Patani te beletten binnen te dringen.

3e. Bedrijf
In het legerKamp van Poerwanggana.

(Melodie : Ketawang Gëndjong Goling.)

Aria Singa Bradjanata, de oudste Broeder van den Vorst van Djanggala, in gezelschap van zijn Gemalin Dewi Koemoedasmara en zijn Broeders :

PERPUSTAKAAN NASIONAL

1. Raden Pandji Sinompradapa en diens Gemalin Dewi Koemoedaningrat.
2. Raden Pandji Andaga.
3. Raden Pandji Kartala.
4. Aria Koesoemadilaga (Koedanadpada, de zoon van den Vorst van Bali en zwager van den Vorst van Djanggala).
5. Raden Pandji Koedanirmala.
6. Aria Koedasardjana (zoon van den Vorst van Blambangan en zwager van den Vorst van Djanggala).
7. Raden Pandji Nrangwesti.

(*Melodie : Ajak-ajakan nem.*)

Het gesprek wordt gestoord door de komst van Aria Tandanagara en de twee Toemenggoengs, die het antwoord van den Vorst van Tarnité, het verzoek om antwoord op de vragen van Dewi Moerdaningsih, komen brengen.

Na daarvan kennis genomen te hebben geeft Bradjanata, gevoelende niet in staat te zijn het antwoord te geven, den brief van den Vorst van Tarnité aan Sinompradapa. Deze verklaart zich in staat de vragen te beantwoorden, daar hij van te voren door zijn Broeder en Vorst Sri Soerjawisesa reeds op de hoogte is gebracht. Als Bradjanata naar de oplossing vraagt, zegt Sinompradapa :

1. het uittrekken van een waringinboom in zijn geheel, zonder stam, takken en loof te bewegen, beteekent : de overmanning van den mensch door den slaap. Immers bij het intreden van den slaap verdwijnt de wil en alle zintuigelijke waarneming, zonder dat het lichaam daarbij bewogen wordt.
2. Met één oog-opslag de zeven hemelen overzien, beteekent : het alles doordringend Inzicht, het Innerlijk gezicht, dat zich vereenigt met het lichamelijk oog, bezitten.
3. Van welk maaksel en van welken vorm is de kris, die zich in een kist bevindt ? Het antwoord hierop is : die kris is het

maaksel van de Godheid zelve, de vorm is Kalamisani, met de kist wordt bedoeld het menschelijk lichaam. Immers de impuls, die het lichaam drijft tot handelen, is afkomstig van Batara Kala.

Verheugd over de oplossing van de raadselen verzoekt Bradjanata aan Sinompradapa de antwoorden aan Koesoemadilaga (Koedanadpada) mede te deelen. Immers hij, als aanstaande bruidegom, zal op de vragen moeten antwoorden.

Thans wordt Dewi Moerdaningsih het onderwerp van het gesprek. Daar vele Vorsten haar begeeren, zoodat zij waarschijnlijk de oorzaak zal worden van veel verwikkelingen en strijd, is de mogelijkheid niet uitgesloten dat men zal trachten haar te ontvoeren. Daarom besluit Bradjanata Dewi Moerdaningsih te laten ontvoeren, voordat zij in handen valt van een anderen Vorst.

Met deze taak belast hij Sinompradapa en Andaga.

(*Melodie: Ajak - ajakan nem.*)

Deze vertrekken daarop met eenig krijgsvolk.

4e. Bedrijf

De legerplaats der krijgsoversten van Patani, buiten de stad Tarnité.

(*Melodie: Ladrang Segaran.*)

Daèng Galingsing, Daèng Harimo, Daèng Paroesah en Daèng Marewa beraadslagen over de belegering der stad. De gidsen Hanggot en Mendali komen het onverwachte bericht brengen, dat de stelling van de krijgslieden van Patani verbroken is door twee ridders, komende van het legerkamp van Poerwanggana.

(*Melodie: Srepeggan Tanggoeng.*)

Hierdoor ontstaat strijd tusschen de krijgers van Djanggala en die van Patani. De laatsten worden echter spoedig teruggedrongen.

(*Melodie: Ajak - ajakan nem.*)

Sinompradapa en Andaga vervolgen met hun krijgslieden hierna ongestoord hun weg naar de stad.

5e. Bedrijf

In den lusthof van den Kraton van Tarnité.

(*Melodie : Ketawang Hanglir Mendoeng.*)

Dewi Moerdaningsih, dochter van Praboe Geniara, in gezelschap van haar Broeders Raden Karna en Raden Moerda. Zij spreken over de ridderlijkheid van Aria Koesoemadilaga, Bali's Vorstenzoon, een der mededingers bij de sajembara. Geen wonder dat hij door zijn zwager Praboe Soerjawisesa, den machtigen Vorst van Djanggala, zeer bemind wordt. Door dit gesprek ontstaat bij Dewi Moerdaningsih een levendige belangstelling voor den jongen en schoonen ridder, die zoovele goede eigenschappen in zich vereenigt. Al hare gedachten worden door hem in beslag genomen, zy verlangt zeer hem te zien en, zonder dat zij zich er van bewust is, heeft de liefde voor Koedanadpada zich reeds geheel van haar meester gemaakt.

(*Melodie : Ajak - ajakan barang.*)

In deze stemming van hoop en verwachtig wordt zij gestoord door de komst van haren Oom Aria Kendajakan, die Raden Karna en Raden Moerda komt verzoeken samen een nachtelijke ronde te gaan maken, daar hij zich niet gerust gevoelt.

(*Melodie : Ajak - ajakan barang.*)

De drie ridders vertrekken daarop te zamen.

Dewi Moerdaningsih begeeft zich nu ter ruste. Lang kan zij de slaap niet vatten. Nauwelijks is zij echter in slaap gevallen of Sinompradapa en Andaga komen aansluipen en binden met hun tooverspreuk de Prinses in een dieperen en vasteren slaap. In dien toestand valt het hun gemakkelijk haar met legerstede en al op te nemen en naar Poerwanggana mede te voeren.

(*Melodie: Srepeggan barang*)

Intusschen geraken de drie uitgezonden Datoeks van Patani in gevecht met de drie Prinsen van Tarnité, die de ronde doen.

Eén vindt den dood, één wordt gevangen genomen, alleen Datoek Patakremoes weet te ontkomen en het kamp van Patani te bereiken.

(Melodie : Srepeggan barang)

Op het gerucht van den strijd komt Vorst Geniara buiten. Aria Kendajakan deelt hem het voorgevallene mede. Een vrouwelijke bediende komt dadelijk daarna berichten, dat Dewi Moerdaningsih met legerstede en al is verdwenen. Hierop ontsteekt de Vorst in hevigen toorn: hij geeft Aria Kendajakan bevel zich ten strijde uit te rusten en zich ter beschikking te gaan stellen van Aria Singa Bradjanata met de bedoeling, dat deze Tarnité den noodigen bijstand zal verleenen in den komenden strijd tegen den vijand uit Patani. Immers hij wijt ook het verdwijnen van de Prinses aan den overmoed van den Vorst van Patani, niet wetende dat zij in werkelijkheid ontvoerd is op last van Aria Singa Bradjanata.

(Melodie : Srepeggan barang.)

Na met de krijgsvoorzieningen te zijn klaar gekomen, vertrekt Aria Kendajakan met zijn krijgslieden naar Poerwanggana.

6e. Bedrijf
in het legerkamp te Poerwanggana.

(Melodie : Ladrang Karendi.)

Aria Singa Bradjanata, Patih Tandanagara en de andere familieleden zijn verlangend het resultaat te vernemen van de opdracht, aan Sinompradapa en Andaga gegeven, de Prinses van Tarnité te ontvoeren.

(Melodie : Ajak - ajakan barang.)

Lang behoeven zij niet te wachten, spoedig worden zij aangenaam verrast door de komst van Sinompradapa en Andaga met Dewi Moerdaningsih.

Deze wordt door Bradjanata's Gemalin vriendelijk verwelkomd en daarna weggebracht naar de vrouwenverblijven.

(Melodie : Ajak - ajakan barang.)

Spoedig daarop komt Aria Kendajakan de boodschap van den Vorst van Tarnité aan Aria Singa Bradjanata overbrengen. Op het vernemen hiervan geeft Aria Singa Bradjanata bevel alles in gereedheid te brengen voor den strijd tegen den Vorst van Patani.

7e. Bedrijf

In het legerkamp van den Vorst van Patani.

[Melodie : Ritjik-ritjik.]

Sri Kalana Srenggani Poetra van Patani in gezelschap van de andere Vorsten en Hoeloebalangs.

(Melodie: Srepeggan barang.)

De Gidsen Hanggot en Mendali komen het bericht brengen van de nederlaag, die zij leden in den strijd tegen de ridders van Djanggala.

(Melodie : Srepeggan barang.)

Een tweede slechte tijding ontvangt de Vorst van Datoek Patakremoes, die komt melden, dat 's Vorsten opdracht om Dewi Moerdaningsih te ontvoeren, op niets is uitgeloopen, terwijl Datoek Djoengkang is gesneuveld en Datoek Naroewidja is gevangen genomen.

Kalana Srenggani Poetra geeft dan bevel om uit te rukken; hij wil nog een laatste poging wagen, om zich meester te maken van Dewi Moerdaningsih. Terwijl zijn krijgslieden bezig zijn voorbereidingen te treffen, worden zij echter reeds verrast door de komst van het leger van Djanggala en Tarnité.

KON. BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

(Melodie: Srepeggan barang.)

Spoedig komt het tot een hevigen strijd.

[Melodie Ladrang Wiloedjeng overgaande in Ketawang Larasmaja, daarna Srepeggan Tanggoeng barang.]

Vorst Srenggani Poetra wordt daarin gedood door Aria Koesoemadilaga (Koedanadpada) en met hem sneuvelen vele andere Vorsten. Zij, die het leven er van afbrengen, geven zich over en worden bij Aria Singa Bradjanata gebracht. Hierop gaat deze met zijn gevolg naar Vorst Geniara van Tarnité, om hem de nederlaag van den vijand te melden.

8e. Bedrijf

In de Audientiehal van het Vorstenverblijf van Tarnité.

(Melodie: Ajak-ajakan barang.)

Aria Singa Bradjanata bericht aan Praboe Geniara, dat de Vorst van Patani gesneuveld en zijn leger verslagen is. Hij geeft voor te midden van het strijdgewoel Dewi Moerdaningsih te hebben gevonden, die door den Vorst van Patani moet zijn geroofd, listiglijk verzwijgende, dat hij zelf de Prinses heeft laten ontvoeren. Thans vraagt hij vergunning haar mede te nemen naar Djanggala om haar in het huwelijk te doen treden met Aria Koesoemadilaga (Koedanadpada). Deze is in staat gebleken de antwoorden op de raadselvragen te geven; deze antwoorden zijn vervat in een brief, die Aria Singa Bradjanata den Vorst doet overhandigen. Tevens verzoekt hij om de hand van Dewi Endraroem, de dochter van den Vorst van Mandar, voor Aria Koedasardjana.

Na van den inhoud van den brief kennis genomen te hebben, geven Praboe Geniara en de Vorst van Mandar hun toestemmingtot het huwelijk van beide Koningsdochters. De Vorst van Tarnité besluit zelf naar Djanggala te gaan om bij de bruiloft tegenwoordig te zijn.

(*Melodie: Ajak - ajakan bérang.*)

Hij en de Prinsen van Djanggala en hun gevolg gaan zich nu allen gereed maken om zich in te schepen voor de reis naar Java.

te heb-
bestem-
rst van
bruiloft

rang.)
an zich
de reis

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OPCARD

PERPUSTAKAAN NASIONAL

24/93
11
32

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OPCARD

